

4. Мовчан А. В. Інформаційно-аналітична робота в оперативно-розшуковій діяльності Національної поліції: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 244 с.

5. Буковський Ю.Д. Інформаційно-аналітична діяльність підрозділів боротьби з наркозлочинністю Національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №3. С.369-372.

РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ В ЯКОСТІ ДОКАЗІВ

Саркісян Ваган Гагікович,

*аспірант докторантури та аспірантури
Одеського державного університету внутрішніх справ*

Основою формування результатів використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є негласно отримана та зафіксована інформація, у т.ч. та що отримана від та (або) за участю негласних працівників, яка згідно законодавства повинна використовуватися у кримінальному процесі.

Використання негласно отриманої інформації з позиції ОРД має здійснюватися відповідно до ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [2].

Відповідно до ч. 2 ст. 99 КПК України [1, ст. 91] матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», за умови відповідності вимогам КПК, є документами та можуть використовуватися в кримінальному провадженні як докази.

Результати використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у проведенні різноманітних оперативно-розшукових заходів, оперативно-розшукових операцій та інші матеріали ОРС заведених стосовно осіб, які причетні до готування злочинну підлягають реалізації і традиційно використовуються як приводи та підстави для початку досудового розслідування, а також для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами. Матеріали ОРС також використовуються для попередження, виявлення, припинення і розслідування злочинів, розвідувально-підривних посягань проти України, розшуку злочинців та осіб, які безвісти зникли тощо.

Доказова цінність результатів використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань беззаперечна. Будучи документальним та, у випадках аудіо- та відеофіксації, наглядним відображенням подій за участю фігурантів в їх динаміці, зафіксована на технічних носіях інформація вказує на фактичні дані, що повинні стати доказами, і, поза

сумнівом, вона сприяє здійсненню правосуддя. Взагалі мета оперативного документування в цілому зумовлена відповідним переліком обставин, що підлягають доказуванню по кримінальному провадженню, і які, в свою чергу, впливають з положень ст. 91 КПК України [1, ст. 91].

Однак, для окремого документування характерним є орієнтованість на завчасно визначений слідчим чи оперативним підрозділом стратегічних розслідувань предмет документування, як то факт зустрічі, передачі-отримання фігурантом певних предметів або речей, учинення ним протиправних, підготовчих чи інших дій тощо. В залежності від виду злочину має свою специфіку і коло обставин, що підлягають негласному документуванню.

Результати залучення негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань для проведення оперативно-розшукових заходів та оперативно-розшукових операцій, можуть бути використані і з метою організації та проведення самих слідчих (розшукових) дій на етапі досудового розслідування.

Матеріальним відображенням використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у проведенні оперативно-розшукових заходів та оперативно-розшукових операцій є протоколи з відповідними додатками, що складаються у відповідності до ст. 252 КПК [1, ст. 252]. Додатками до цих протоколів слід уважати матеріали аудіо- та відеозапису, магнітні та інші носії інформації, яка зафіксована на них за допомогою відповідних технічних засобів.

Ці додатки утворюються процесуальним шляхом і їх не можна відокремлювати від відповідних протоколів, а ймовірність сумнівів у їх достовірності є мінімальною. Проте, виходячи зі змісту КПК [1, ст. 223] існує можливість призначення експертизи цих додатків до протоколів. У такому разі використання вказаних додатків у якості доказів взагалі стає можливим тільки після проведення відповідної експертизи.

Матеріали аудіо-, відеозапису особи можуть виконувати ще функцію об'єктивізації доказів, наочно захищаючи доказову базу від перекручень та фальсифікацій.

У аспекті підтвердження показань потерпілих, свідків та інших учасників процесу використання результатів оперативно-технічного документування дозволяє запобігти, протистояти й нейтралізувати протизаконний вплив розроблюваного або інших зацікавлених осіб, оскільки при реалізації матеріалів документування забезпечується комплекс заходів, спрямованих на захист носіїв інформації з тим, щоб не допустити використання неякісних чи викривлених фактичних даних, фальсифікацій під час їх перевірки й оцінки, неналежного їх використання тощо.

Використання в якості доказів інформації, отриманої від негласних працівників, які залучаються до проведення оперативно-розшукових операцій та НСРД. Як правило негласні працівники надають свідчення в ході досудового розслідування та судового розгляду на умовах анонімності, тобто під «псевдонімом» або вигаданими анкетними даними [4].

Ч. 2 ст. 256 КПК [1, ст. 256] вимагає проводити допит осіб, які були залучені до проведення НСРД, із збереженням у таємниці відомостей про них та із застосуванням щодо них відповідних заходів безпеки, передбачених законом. Маються на увазі заходи безпеки, передбачені п. ж) ч. 1 ст. 7 та ст. 15 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [3]. Тобто заходи безпеки, спрямовані на забезпечення конфіденційності відомостей про особу (анонімності).

Якщо у кримінальному процесі допускається повна або абсолютна анонімність, то вся персональна інформація про особистість свідка залишається в таємниці.

У світлі того впливу, який показання анонімних свідків чинять на права підозрюваного (обвинуваченого), їх використання має встановлюватися Законом з чітким визначенням умов, які забезпечать баланс між необхідністю забезпечення анонімності негласного працівника і правом підозрюваного (обвинуваченого) на справедливий судовий розгляд [5; 6, с. 645].

Для визнання доказового значення результатів використання негласного співробітництва оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у проведенні оперативно-розшукових операцій і НСРД теоретичний і практичний інтерес має їх діагностика з позиції вивчених критеріїв – належності, достовірності і допустимості.

Література:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 14.03.2024).
2. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 № 2135-XII із змін. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 14.03.2024).
3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : закон України від 23.12.1993 № 3782-XII із змін. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення 14.03.2024).
4. Щурат Т.Г. Ефективність використання інформації, отриманої під час проведення оперативно-розшукової операції та негласних слідчих (розшукових) дій із залученням негласних працівників. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. Т.ХІХ. Одеса: Юридична література, 2017. С. 466-472).
5. Янкова Л.Ю. Відмінності оперативно-розшукових заходів та негласних (слідчих) розшукових дій. *Правові та організаційно-тактичні засади оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України*: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 13 жовтня 2023 р.). Одеса: ОДУВС, 2023. С. 123–125.
6. Албул С.В. Розвідувальна функція оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України. *Science and society: modern trends in a changing*

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕПАРТАМЕНТУ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ З ОРГАНАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

***І. Ю. Семенченко**, аспірант кафедри
оперативно-розшукової діяльності ОДУВС, підполковник поліції*

Одержання неправомірної вигоди службовою особою є одним з найбільш розповсюджених проявів корупції, яка сьогодні пронизує усі сфери життєдіяльності українського суспільства і становить безпосередню загрозу національній безпеці, зумовлює низьку інвестиційну привабливість країни, гальмує розвиток економіки. Саме корупція та її наслідки є головними чинниками формування суспільної думки про декларативність проголошення України соціальною, правовою державою та викликає ланцюгову реакцію правового нігілізму серед різних верств населення, який тягне за собою вкрай шкідливі наслідки. З цих причин дослідження питань боротьби з корупцією, а зокрема з одержанням неправомірної вигоди службовою особою, мають стати одним із стратегічних напрямів наукового забезпечення стабілізації політичної, економічної та соціальної обстановки в Україні.

Висока технічна оснащеність злочинних угруповань, наявність у них власної розвідки та контррозвідки, володіння ними сучасними формами й методами протидії правоохоронним і судовим органам ускладнює, а іноді робить неможливим виявлення ознак вчинюваних ними зло чинів лише кримінально-процесуальними та криміналістичними засобами. У зв'язку з цим особливого значення набуває взаємодія оперативних підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань (далі – ДСР) з органами досудового розслідування під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Аналіз фахової та спеціальної літератури свідчить про те, що на теоретичному рівні питання щодо змісту, форм та напрямків взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України (далі – НПУ) з органами досудового розслідування під час протидії кримінальним правопо-рушенням розглядали у різних видах наукових публікаціях вчені у сфері оперативно-розшукової діяльності. Серед них слід виділити О.М. Бандурку, О. Ф. Долженкова, В. П. Захарова, І. П. Козаченка, В. Л. Регульського, М.Б. Саакяна, В.С. Тарасенка, В. В. Шендрика та інших. Однак в їхніх працях не були детально досліджені питання щодо взаємодії оперативних підрозділів ДСР з органами досудового розслідування під час протидії кримінальним правопо-